

Lietuvos miškų politika naujų iššūkių kontekste

Donatas Dudutis ir Nerijus Kupstaitis,

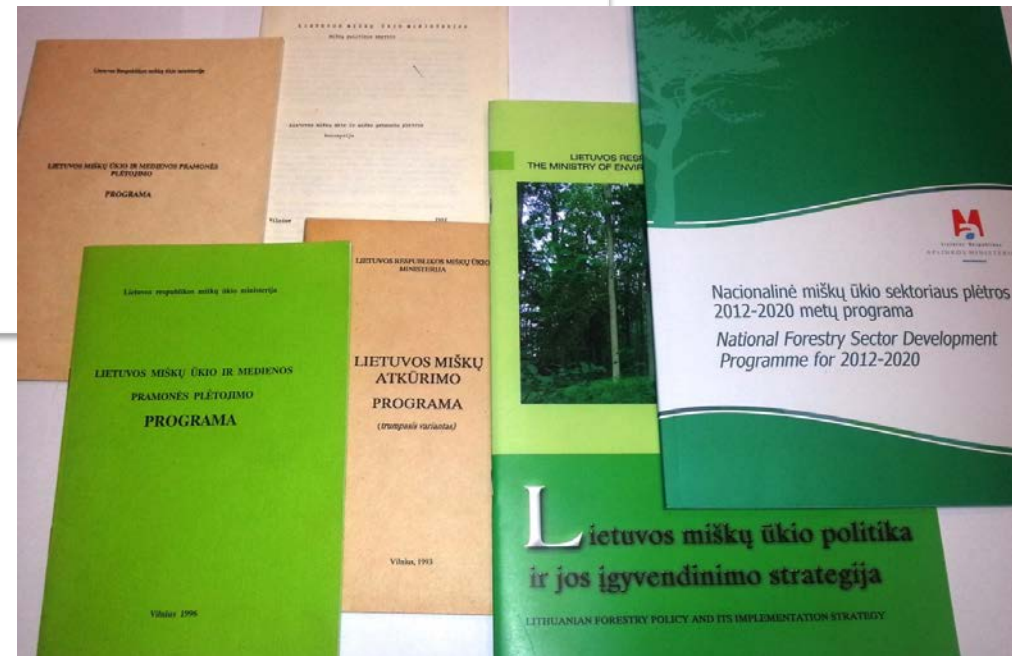
Aplinkos ministerijos Gamtos apsaugos ir miškų departamentas

2018 m. lapkričio 15 d.

- **Politika** — tai bendro žmonių gyvenimo visuomenėje organizavimo ir nuolatinio reguliavimo veikla, nustatant bendras privalomas taisykles visuomenėje
- **Miškų politika** yra sektorinė politika, kurios atveju (demokratinėje valstybėje) svarbiausia dedamoji – visuomenės lūkesčiai politikos objekto (miškų) atžvilgiu
miškų politika formuojama ir tarnauja ne miškams (kaip ir aplinkos politika – ne aplinkai ir pan.), o visuomenei pagal jos supratingumo lygį ir lūkesčių suvokimą (miškui ir gamtai geriau be žmogaus, nesvarbu, ar šis yra miškininkas, ar gamtininkas/ekologas ar kt.)

- **Politika – kompromisų menas**
 - žinomas posakis, kuris suprantamas kaip kiekvienos šalies padarytos tam tikros nuolaidos, dėl kurių pasiektas laimėjimas yra vertingesnis visiems
- Taip ir **miškų politikoje** – ieškoma kompromiso ir siekiami balanso tarp trijų darnaus miškininkavimo aspektų – ekologinių, socialinių ir ekonominių tikslų (visuomenės poreikių miškams)

Lietuvoje formuojama **ilgalaikė nacionalinė miškų (ūkio) politika**, kuria siekiama **darnaus miškų ūkio**, kuomet suderinami **ekonominiai, ekologiniai ir socialiniai visuomenės poreikiai miškams**, kartu užtikrinant šių **miškų išsaugojimą** ateities kartoms

Klasikinės **konfliktinės sritys** miškų politikoje

- miško savininko tikslai / viešasis interesas
 - riba tarp kompensuotinių ir nekompensuotinių nuosavybės apribojimų viešojo intereso labui (laisvas lankymasis miške, grybavimas, uogavimas, riešutavimas, aplinkosauginiai ūkinės veiklos apribojimai ir t.t.)
- miško išsaugojimas / miško pavertimas kita naudmena
 - padidinta grėsmė miškų mažėjimui miestuose ir priemiestinėse zonose, nepaisant bendro miškų ploto didėjimo
 - numiškinimas dažnesnis viešojo nei privataus intereso tenkinimui
 - konkurencija dėl žemės naujų miškų įveisimui
- miškų ūkis (miškininkavimas) / gamtos apsauga
 - medžių rūšys (ypač svetimžemės), kirtimų sistemos (ypač plynieji kirtimai), miško infrastruktūros (ypač kelių) statyba, chemikalų naudojimas ir t.t.

Visuomenės sąmoningumas ir lūkesčių adekvatumas – būtinybė darniai (miškų) politikai

Visuomenės sąmoningumą **lemiantys veiksniai:**

- Suprantama informacija ir aiški komunikacija (iš miškų politikos subjektų pusės, įskaitant žiniasklaidą)
- Pasitikėjimas institucijomis, organizacijomis, galiausiai žmonėmis (vienas kitu)
- Atsparumas paviršutiniškumui ir siauražiūriškumui (noras/gebėjimas gilintis į reikalo esmę, matyti plačiau nei „savo kiemą“)

Lietuvoje (ir ne tik) visi šie veiksniai (teisingiau jų silpnumas) lemia visuotinį sąmoningumo trūkumą ir atitinkamai neadekvačius/ nesubalansuotus lūkesčius miškams – kitaip sakant **naujus iššūkius** miškų politikoje

Nauji iššūkiai Lietuvos miškų politikoje

- Didėjanti **visuomenės dezinformacija** miškų klausimais ir kryptingas esamos miškų ūkio sistemos niekinimas:
 - neva dabartinis miškininkavimas veda prie miškų naikinimo
 - neva Lietuvoje miškų mažėja, nes kirtavietės laikomos mišku
 - neva plyni miško kirtimai savaime yra blogis ir kenkia miškų ekosistemoms
- Diletantiškų ir prieštaringų politikos sprendimų/ siūlymų miškų klausimais gausa
 - pvz., reikšmingai sumažinti miško kirtimų apimtis (medienos pasiūlą) ir tuo pačiu „atpiginti biokurą“ – siekti mažesnių kainų (rinkos ekonomikoje!)
- Miškininkų/miškų mokslo pasyvi pozicija ir adekvačios reakcijos stoka
 - atsvaros trūkumas radikaliems ir fanatiškiems „gamtosaugininkams“, palanki terpė sąmokslo teorijų skleidėjams ir „apsiskelbusiems naujiems pranašams“

Ką daryti?

- **„Eiti į žmones“** jiems (visuomenei) priimtinais būdais
 - Išsiaiškinti realiuosius plačiosios visuomenės (ne vien atskirų jos grupių) lūkesčius miškui:
 - AM užduotis: suformuoti klausimyną su esamos situacijos pateikimu visiems suprantama kalba, priverčiant respondentą pasigilinti į reikalo esmę ir atsakymo prasmę
 - Organizuoti viešas diskusijas gyvai tomis konkrečiomis miškų politikos temomis, kur reikalingas balansas ir kompromisas
- **Teikti ekspertinius vertinimus** sprendimų priėmėjams kiek įmanoma įvairesniais kanalais visais su miškais susijusiais klausimais
 - Mokslo ir mokymo institucijoms bei patiems mokslininkams – stiprinti savo kaip kvalifikuotų viešojo sektoriaus ir viešojo intereso atstovų vaidmenį
 - Surasti ir panaudoti mediatorius (tarpininkus) tarp mokslo ir politikos sprendėjų (įskaitant žiniasklaidą, politologus ir t.t.)
- Plačiau **naudoti kitus miškų politikos instrumentus** nei vien teisinis ir administracinis (institucinis) reguliavimas
 - Papildomas finansinis reguliavimas ieškant balanso, platesnis visuomenės įtraukimas į teritorijų planavimą ir t.t.

Itin svarbu

Subalansuoti sprendimai

- **Idealiu atveju** - visų sprendimų formavimo procese dalyvaujančiųjų sinteresuotų visuomenės grupių –
- **Tikrovėje** - bent jau sprendimus priimančių politikų –

Gebėjimas atsiriboti nuo asmeninių ambicijų ir norų - atitinkamą sprendimą priimti:

- ne todėl, kad „to noriu aš ir grupė mano draugų/bendražygių“
- todėl, kad tokį sprendimą suponuoja gerai pasvertas ir adekvačiai įvertintas įvairių visuomenės grupių poreikių visumos balansas

Ačiū už dėmesį!